

PODROBNÉ VYHODNOCOVÁNÍ POTŘEB DĚTÍ

Podpůrný nástroj pro pracovníky

DÍTĚ VE VĚKU 15 – 18 let

Vyhodnocovací rámec

VÝVOJOVÉ POTŘEBY DÍTĚTE a RODIČOVSKÁ KAPACITA

1.1. Zdraví – vývojové potřeby dítěte

Zdravotní stav – aktuální a dlouhodobý zdravotní stav dítěte, růst, vývoj, tělesné a duševní prospívání, nemoci a postižení (včetně psychiatrických), úrazy. Zajištění pravidelné lékařské péče – praktický lékař, zubní lékař, další specialisté dle potřeby. Návštěvy u lékaře, preventivní lékařské prohlídky, očkování, hospitalizace, zdravotní doporučení. Strava, pitný režim, spánek a odpočinek, zrak a sluch, jemné motorické dovednosti, hrubé motorické dovednosti. Zdravotní rizika – kouření, alkohol, jiné návykové látky, obezita, anorexie, bulimie.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem	Oblast pozorování
<ul style="list-style-type: none">• Jsi často nemocný/á?• Měl/a jsi někdy nějaký úraz?• Byl/a jsi někdy delší dobu v nemocnici?• Kam chodíš k doktorovi? Jak často?• Chodíš k zubaři? A jak se o zuby staráš?• Byl/a jsi někdy na očkování u lékaře?• Bolí tě někdy něco!• Když ti není dobře a něco tě bolí, komu to řekneš? A co se stane?• Co rád/a jíš?• Jak často jíš a kde? Míváš hlad?• V kolik chodíš spát a v kolik vstáváš?• Jak se ti spí? Budíš se v noci?• Kouříš? Jak pravidelně?• Piješ alkohol? Sám/sama nebo s kamarády? Jak často?• Zkoušel/a jsi někdy nějakou jinou drogu?• Sportuješ?• Máš přítelkyni/přítele?• Máš informace jak se zdravě sexuálně chovat?• Už jsi se někdy miloval/a s dívkou/chlapcem?• Čekala jsi někdy dítě?• Navštěvuješ gynekologa?• Počal/a jsi někdy dítě?	<ul style="list-style-type: none">• <i>Jak dítě vypadá?</i>• <i>Odpovídá vývoj dítěte jeho věku?</i>• <i>Jak dítě reaguje v běžném kontaktu? Slyší, vidí?</i>• <i>Má dítě nějaká viditelná zranění?</i>• <i>Jak reaguje na vaši osobu?</i>• <i>Jsou na dítěti vidět nějaké známky nemoci?</i>• <i>Jak dítě jí? Pije?</i>• <i>Známky podvýživy</i>• <i>Známky obezity</i>• <i>Známky sebepoškozování</i> <p><i>Známky užívání drog, alkoholu</i></p>

1.2. Zdraví – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Otázky k základní péči:</p> <ul style="list-style-type: none">• Je dítě zdravé? Byla u něj diagnostikována nějaká nemoc? Jaká?• Je dítě často nemocné např. infekční choroby?• Navštěvuje dítě lékaře? Jakého? Jak často?• Vyřizuje si záležitosti u lékaře samo?• Bavíte se s dítětem o jeho zdraví?• Jak zvládáte povinné očkování s dítětem?• Jak vypadá den vašeho dítěte z hlediska jídla a pití?• Udržuje vaše dítě pravidelně hygienu?• Spí dobře?• Sebepoškozuje se dítě?	<ul style="list-style-type: none">• <i>Během vaší návštěvy – dostalo dítě nějaké jídlo, pití?</i>• <i>Je v lednici nějaké jídlo vhodné pro dítě?</i>• <i>Má dítě v koupelně svůj zubní kartáček?</i>• <i>Má dítě očkovací průkaz a v něm zaznamenána povinná očkování?</i>• <i>Bylo dítě během návštěvy adekvátně a čistě oblečeno?</i>• <i>Je domov včetně postele dítěte čistý?</i>• <i>Má dítě své věci?</i>

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

- Jak reagujete, když dojde ke zranění vašeho dítěte?
- Byli jste již někdy s dítětem v nemocnici či na pohotovosti z důvodu zranění?
- **Zraní se někdy dítě doma? Jak se to stává?**
- Umíte ošetřit běžná zranění dítěte – odřeniny, puchýře apod.?
- Máte doma lékárníčku? Co obsahuje?
- Jak vypadá váš den, když je vaše dítě doma?
- Máte přehled, co vaše dítě dělá?
- V kolik hodin chodí domů?
- V kolik hodin chodí spát?
- Vykonává dítě práci, která je adekvátní věku, jeho zdravotnímu stavu?

Otázky k citové vřelosti:

- Jak vnímáte váš vztah s dítětem?
- Na koho se dítě obrátí, pokud má zdravotní problémy.
- Kdo dokáže nejlépe zklidnit dítě, když je rozrušené, nebo ve stresu?
- S kým tráví vaše dítě nejvíc času?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

- Víte, jak dítě tráví volný čas?
- Podporujete, vedete dítě ke sportu a v aktivitám venku?
- Co vaše dítě baví?
- Jak často chodí dítě ven?
- Máte nějakou společnou aktivitu?
- Hovoříte s dítětem o zdraví?

Otázky k vedení a hranicím:

- Kdy chodí dítě spát? Jak se to daří dodržet?
- Máte vymezená nějaká pravidla v oblasti stravování? Daří se vám je dodržovat?
- Bavíte se o problematice návykových látek?
- Bavíte se o zdravém sexuálním životě?
- Víte, jak tráví vaše dítě volný čas?
- Víte co dítě jí, když je samo, nebo s kamarády?
- Kouří?
- Má dítě zkušenost s alkoholem, jinými návykovými látkami?

Otázky ke stabilitě:

- Starají se o zdraví dítěte oba rodiče?
- Chodíte s dítětem pravidelně k lékaři?
- Má dítě nějaký režim/pravidelnost – spánek, jídlo apod.
- Daří se takový režim dodržovat?
- Chodíte pravidelně ven – sportovat?
- Jíte někdy společně?

- *Pravidelná onemocnění jsou vysvětlená a podložena vyjádřením lékaře.*
- *Zranění mají vysvětlení v nehodě.*
- *Známky na těle dítěte mají vysvětlení.*
- *Snaží se rodič svým jednáním vůči dítěti, aby zabránil běžným úrazům?*
- *Vidíte v domácnosti dítěte nějaké známky násilí?*
- *Má dítě vlastní soukromý prostor, věci?*

- *Bylo dítě přítomné rozhovoru.*
- *Vstupovalo dítě do rozhovoru.*
- *Jak reagovali rodiče?*
- *Mluvili rodiče o dítěti pozitivně.*
- *Rodič oceňuje, že se dítě stará o zdraví*

- *Uplatnil rodič během návštěvy některé z pravidel, na která se ho ptáte při rozhovoru?*
- *Jak rodič zamezil nežádoucímu chování dítěte během vaší návštěvy?*
- *Kouří rodiče?*
- *Pijí alkohol užívají návykové látky?*
-

- *Byl během návštěvy dodržen čas na jídlo?*
- *Choval se rodič ve stejných situacích podobným způsobem?*
- *Bylo jeho chování pro dítě pochopitelné?*

2.1. Učení se – vývojové potřeby dítěte

Forma komunikace, mateřský jazyk, vyjadřování se, kladení otázek, odpovídání na otázky, naslouchání, reagování, porozumění, čtení a psaní. Jiné než verbální způsoby komunikace – znaková řeč, Brailovo písmo, makaton, piktogramy a symboly, VOKS a jiné.

Pochopení, odůvodnění a řešení problémů – schopnost pochopit a utřídit si informace, racionálně uvažovat a řešit problémy. Hry, příběhy, písničky, objevování, zkoumání, pozornost

Zapojení se do učení, přístup vzdělávání a zaměstnání, aktivní zapojení se a docházka, úspěch, přístup k odpovídajícím zdrojům. Pokrok u základních a klíčových dovedností, ambice.

Speciální vzdělávací potřeby – sociální znevýhodnění, poruchy učení, zdravotní postižení.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none">• Jak se bavíš s rodiči?• Rozumíš tomu, co po tobě chtějí?• Do jaké školy a třídy chodíš?• Chodíš do školy sám a včas?• Máš časté nepřítomnosti ve škole?• Máš neomluvené hodiny?• Jak ti to ve škole jde?• Měnil jsi někdy školu- třídu?• Který předmět ti jde nejlépe?• S čím máš naopak největší problémy?• Bavíš se o škole s rodiči?• Dostal jsi za výsledky ve škole nějakou pochvalu/trest?• Jak se připravuješ do školy, jak děláš úkoly.• Pomáhají ti s přípravou do školy?• Dokážeš se výuku soustředit?• Jak vycházíš s učiteli?• Máš nějakého oblíbeného učitele?• Máš naopak neoblíbeného učitele?• Máš ve škole kamarády?• Jak vycházíš se spolužáky?• Umíš na PC.• Co na PC děláš?• Kolik času trávíš na PC?• Hraješ na PC hry a jaké?• Máš přístup k internetu?• Máš představu, co chceš studovat do budoucna?• Máš představu, kde chceš pracovat?• Chodíš na brigády a kam?• Pracuješ? Kde? Co děláš?• Jsi nezaměstnaný, jak dlouho?• Pobíráš dávky v nezaměstnanosti?	<ul style="list-style-type: none">• <i>Komunikuje dítě přiměřeně svému věku?</i>• <i>Reaguje dítě během vaší návštěvy na pokyny rodičů?</i>• <i>Pozorujte jemné a hrubé motorické dovednosti dítěte</i>• <i>Je dítě neklidné?</i>• <i>Přišlo ze školy?</i>• <i>Přišlo z práce?</i>• <i>Pozdní příchody do školy/práce?</i>• <i>Neomluvené hodiny ve škole/práci?</i>• <i>Známky ve škole.</i>

2.2. Učení se – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Otázky k základní péči:</p> <ul style="list-style-type: none">• Do jaké školy a třídy chodí vaše dítě?• Dochází do školy pravidelně?• Měnilo vaše dítě někdy školu –třídu?• Opakovalo dítě nějakou třídu?• Jste v kontaktu s třídní učitelkou?• Má nějaké časté nebo dlouhé absence.• Má dítě nějaké speciální potřeby ohledně učení?• Má dítě diagnostikovanu nějakou poruchu učení?• Má dítě individuální vzdělávací plán?• Jak dítě ve škole prospívá?• Pomáháte dítěti s přípravou do školy?• Navštěvuje dítě doučování?• Má dítě nějaké koníčky, zájmy?• Chodí dítě do nějakých kroužků, zájmových skupin? Jak často?• Může dítě chodit do nějakých zájmových kroužků? Za jakých okolností?• Chodí do práce?• Jak mu to tam jde, jak ho to baví? Pobírá dávky?	<ul style="list-style-type: none">• <i>Má dítě své místo na učení, stůl židli, poličku</i>• <i>Má dítě pomůcky do školy</i>• <i>Zájem dítěte o nějaký sport či hobby (dle vybavení dětského pokoje, oblečení apod.) Má dítě aktovku nebo školní batoh?</i>
<p>Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:</p> <ul style="list-style-type: none">• Jak je škola/práce daleko?• Je cesta do školy/práce bezpečná?• Bylo vaše dítě někdy za školou nebo nepřítomné v práci?• Máte pocit, že je vaše dítě ve škole/práci svědkem, cílem šikany?• Víte kde a s kým vaše dítě tráví volný čas?• Víte, jaké filmy sleduje dítě v TV nebo v kině?• Víte, jaký obsah sleduje dítě na internetu?• Kontrolujete kontakty dětí na PC, hovoříte s nimi o rizicích kontaktu na sociálních sítích?• Víte jaký druh práce/brigády vaše dítě vykonává?	<ul style="list-style-type: none">• <i>Umístění domu, z kterého dítě do školy chodí.</i>• <i>Je místo kde se dítě pohybuje bezpečné (okolí domu)?</i>•
<p>Otázky k citové vřelosti:</p> <ul style="list-style-type: none">• Hovoříte s dítětem o školních výsledcích?• Pochválíte ho výsledky ve škole?• Co děláte, pokud výsledky ve škole nejsou dobré?• Bavíte se, co dělá v práci?• Mluvíte s dítětem o jeho zájmech a koníčcích?• Víte, co se mu daří a co nikoli?	<ul style="list-style-type: none">• <i>Vidíte rodiče ocenit své dítě za něco?</i>

<p>Otázky ke stimulaci a podnětům:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaké předměty má dítě ve škole rádo? • Jak ho podporujete v jeho zájmech? • Chodí dítě do nějakých zájmových kroužků? • Máte s dítětem nějaké společné aktivity, četbu, návštěvy kina apod. • Máte představu o budoucím uplatnění dítěte? • Bavíte se s dítětem o své vlastní práci? • Jak podporujete dítě, aby si našlo práci? <p>Otázky k vedení a hranicím:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontrolujete školní docházku a výsledky? • Jste v kontaktu s někým z učitelů ze školy? • Podporujete dítě v dodržování pravidel školy? • Máte pro děti vytvořena pravidla pro používání internetu? • Jaký je váš vztah ke vzdělání? • Daří se vám vytvářet dítěti dobré studijní podmínky? • Podporujete dítě, aby chodilo na brigády? <p>Otázky ke stabilitě:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Navštěvujete pravidelně rodičovské schůzky? • Kontrolujete přípravu do školy a domácí úkoly? • Rodiče mají na vzdělávání stejný nebo podobný názor? • Pracují oba rodiče? • Kde pracují? • Co dělají? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>V bytě jsou knihy.</i> • <i>V bytě je PC a připojení na internet.</i> • <i>V bytě je televize a rádio.</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Strukturují volný čas dítěte, dělí ho mezi volný čas na hraní, učení, kroužky.</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Dítě má místo, kde se může nerušeně učit.</i>
---	--

3.1. Emoční vývoj a chování – vývojové potřeby dítěte

Rané citové vazby, celkové emoční nastavení, sebedůvěra, vztahy s dospělými, vztahy s vrstevníky, temperament, empatie, aktuální emoční stav.

Traumata, psychické potíže, zvládání stresových situací, pocity izolovanosti a samoty, strach, obavy.

Životní styl, příslušnost k subkultuře, pozitivní faktory v chování, respektování hranic a pravidel, sebeovládání, chování ve vztahu k vrstevníkům a ve vztahu k dospělým, lehkomyšlné nebo impulsivní chování, zneužívání návykových látek, asociální chování, sexuální projevy, delikventní chování, násilné a agresivní chování, neklid a hyperaktivita, roztržitost, udržení pozornosti, soustředění, riskování, sebepoškozování.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none"> • Jak se cítíš? • Míváš špatné nálady? • Cítíš někdy smutek? • Míváš záchvaty vzteku? • Co děláš, když máš vztek? • Utekl/a jsi někdy z domova? • Jak vycházíš s kamarády? • Máš přítele/přítelkyni? • Máš s vrstevníky konflikty? • Jak se cítíš v přítomnosti dospělých? • Máš časté konflikty s dospělými? • Komu se svěříš se svými pocity? S kým o svých pocitech mluvíš? • Měl/a jsi někdy problémy ve škole? • Setkal/a jsi se někdy s delikventním chováním? • Měl/a jsi někdy problémy s policií školy? • Znáš svá práva? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Jaká je nálada dítěte? Jaká byla při minulé návštěvě?</i> • <i>Jak dítě reaguje na vaši návštěvu (na osobu, kterou nezná)?</i> • <i>Má dítě nějaké agresivní projevy vůči osobám, vůči prostředí, vůči sobě?</i> • <i>Dítě bylo během rozhovoru zaražené, odpovídalo jednoslovně.</i>

3.2. Emoční vývoj a chování – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Otázky k základní péči:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Střídají se u vašeho dítěte nálady? • Mívá vaše dítě záchvaty vzteku? • Bývá dítě přecitlivělé, smutné? • Jak řeší konflikty s autoritou? • Jak řešíte případné neshody mezi sebou? • Je řešení neshod přítomno dítě? • Je/bylo dítě někdy svědkem nějakého násilí či agrese v rodině či okolí? • Má dítě nějaké osobní věci, které má rádo? • Umí se o věci rozdělit s sourozenci/kamarády. • Mělo dítě nějaké výchovné problémy ve škole, jinde? Řešila je policie? <p>Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Víte, kde vaše dítě tráví volný čas? • Utekl někdy z domova? • Sebepoškozuje se (škrábání, řezání, nárazy hlavy) • Bere jiným dětem věci, peníze? • Jaké tresty používáte na dítě, když zlobí? • Vyhledali jste někdy odbornou pomoc, protože jste nezvládali chování dítěte? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Jsou neshody mezi dítětem a rodičem řešeny nenásilnou cestou?</i> • <i>Došlo během návštěvy ke konfliktu mezi sourozenci.</i> • <i>Dochází během návštěvy k fyzickým trestům nebo je dítěti fyzickým trestem vyhrožováno?</i>

<p>Otázky k citové vřelosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je dítě rádo s vrstevníky? • Je dítě rádo s vámi? • Rozumíte tomu, co dítě prožívá? • Co dělá dítě, když je smutné? • Povídáte si s dítětem o jeho starostech a obavách. • Je dítě někde vystaveno kritice/nepřátelství? • Znáte jeho přítele/přítelkyni? <p>Otázky ke stimulaci a podnětům:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podporujete dítě ve vyjádření emocí? Smutek, radost, strach, láska, obava. • Jak se vám daří řešit případné spory s partnerem v přítomnosti dítěte? • Podporujete dítě, aby se dělilo se sourozenci/kamarády. • Bavíte se s dítětem o partnerských vztazích? <p>Otázky k vedení a hranicím:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaké výchovné metody na dítě používáte (tresty, zákazy, povzbuzení, motivace...)? • Máte nastavená rodinná pravidla pro chování? • Jak dítě zvládá citově vypjaté situace? Jak mu v takových chvílích pomáháte? • Uklízí si dítě vlastní věci? • Jak se dítě podílí na chodu domácnosti? • Učíte děti respektu k právům? • Říkáte dítěti o tom, jaké problémy musíte zrovna řešit? • Je dítě přítomno, když s partnerem/dalšími osobami řešíte složitou situaci nebo nějaký problém/konflikt? <p>Otázky ke stabilitě:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Shodnete se oba rodiče/pečovatelé v uplatňování výchovných metod vůči dítěti? • Liší se někdy vaše reakce na chování dítěte? • Podporujete druhého rodiče/pečovatele v jeho výchovných postupech a reakcích na chování dítěte? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Zohledňují rodiče city dítěte při jednání s ním?</i> • <i>Je dítě během vaší návštěvy rodičem podrobena kritice?</i> • <i>Vnímáte v rodině nějaké emocionální napětí?</i> • <i>Proběhl během návštěvy nějaký fyzický kontakt mezi rodičem a dítětem.</i> • <i>Dávali rodiče dítěti prostor pro jeho vyjádření.</i> • <i>Podporovali ho, aby se vyjádřilo.</i> • <i>Jaké používají rodiče výchovné metody? Jsou v souladu s tím, o čem hovoří při rozhovoru s vámi?</i> • <i>Jsou reakce rodičů na chování dítěte během vašich návštěv konzistentní? Jsou reakce podobné</i>
--	---

4.1. Rodinné a sociální vztahy – vývojové potřeby dítěte

Stabilní a vřelé vztahy se členy rodiny, včetně sourozenců a širší rodiny, vztahy s vrstevníky, vztahy s širší komunitou. Schopnost empatie a schopnost budování vztahů, pomoc druhým. Míra zapojení se do negativních vztahů.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none">• Jak vycházíš s rodiči?• Jak vycházíš se sourozenci?• Setkáváte se někdy s širší rodinou?• Jaké jsou vztahy v rodině?• Nakresli svoji ekomapu!• Máš blízké kamarády?• Jak s nimi trávíš volný čas?• Můžou tví kamarádi k vám domů?• Jak se cítíš v přítomnosti cizích lidí?• Slavíte společně tvoje narozeniny a jiné svátky?• Představil/a jsi přítele/přítelkyni rodičům?• Stěhovali jste se někdy?	<ul style="list-style-type: none">• <i>Kdo všechno je v rodině.</i>• <i>Pozorujte interakce mezi všemi přítomnými v domácnosti.</i>• <i>Jak reaguje dítě na vás.</i>• <i>Je dítě uvolněné v přítomnosti rodičů?</i>• <i>Ukazuje dítě citovou vazbu k rodičům?</i>• <i>Jak se chová dítě k sourozencům?</i>• <i>Chová se dítě hezky k jiným dětem, zvířatům?</i>

4.2. Rodinné a sociální vztahy – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Otázky k základní péči:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kdo se o dítě stará?• Kdo všechno je s dítětem v kontaktu? Jaký má dítě k těmto osobám vztah?• Daří se vám vytvářet dobrý vztah s dítětem?• Kolik času s dítětem trávíte? <p>Máte pocit, že máte dostatek společného času?</p> <p>Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:</p> <ul style="list-style-type: none">• Jak spolu vycházejí sourozenci? Mají časté nehody?• Co děláte, když si děti (při hře, v kontaktu) ubližují? Jak reagujete?• Je/bylo někdy dítě svědkem nějakého násilného chování?• Znáte kamarády svého dítěte?• Bylo někdy dítěti ublíženo někým z rodiny? <p>Otázky k citové vřelosti:</p> <ul style="list-style-type: none">• Jak se vám daří podporovat dobré vztahy v rodině?• Setkáváte se/jste v kontaktu s členy širší rodiny?• Slavíte společně nějaké svátky?• Máte přátele, kteří jsou s rodinou a dítětem v kontaktu. <p>Otázky ke stimulaci a podnětům:</p> <ul style="list-style-type: none">• Navštěvujete jiné rodiny s dětmi? Jaké tam panují vztahy?• Jsou vztahy těchto lidí pro dítě srozumitelné?• Má dítě čas na své kamarády?• Může si dítě pozvat kamarády domů?	<ul style="list-style-type: none">• <i>Podporuje chování rodičů vůči dítěti rozvoji silného pozitivního vztahu s dítětem?</i>• <i>Jak se chovají sourozenci k dítěti?</i>• <i>Sledují rodiče interakce mezi dítětem a sourozenci?</i>• <i>Může být dítě svědkem sexuálního chování dospělých?</i>• <i>Poskytují vztahy rodičů dobrý příklad dítěti?</i>• <i>Podporují rodiče láskyplné vztahy?</i>

Otázky k vedení a hranicím:

- Vedete dítě k tomu, aby konflikty řešilo dohodou?
- Jak dítě zvládá kontakt/konflikt se svými vrstevníky?
- Jak zabraňujete násilí mezi dětmi?
- Máte přehled, s kým dítě tráví volný čas?
- Máte přehled, s kým dítě komunikuje telefonem, PC.
- Má dítě čas na kontakt se svými kamarády?

Otázky ke stabilitě:

- Je dítě v dlouhodobém stabilním kontaktu s alespoň jednou osobou?
- Jak je dítě v kontaktu s rodičem, se kterým nebydlí?
- Jak jsou vzájemně provázáni jednotliví pečovatelé? Existuje nějaká návaznost péče?
- Jak daleko máte k příbuzným?
- Měnilo dítě někdy školu, třídu? Kolikrát?
- Sěhovali jste se někdy?
- Jak často?

- *Je dítě podporováno/je dítěti zabraňováno v násilném chování?*
- *Jak se rodič chová v sourozeneckém sporu?*

- *Existuje stabilní vzorec péče v každodenním životě dítěte?*

5.1. Identita a sociální prezentace – vývojové potřeby dítěte

Vnímání a uvědomování si sama, pozitivní obraz sama sebe, sebedůvěra, znalost vlastní a rodinné minulosti, pocit sounáležitosti s rodinou, jinými sociálními skupinami, uvědomování si příslušnosti k pohlaví, etniku, národnosti, kultuře, víře, příslušnost k subkultuře, zkušenosti s diskriminací z důvodu rasy, náboženského vyznání, věku, pohlaví, sexuální orientace nebo postižení.

Sebe prezentace, ambice; sebedůvěra dítěte a náhled na vlastní pokroky, motivace, vytrvalost. Místo ve skupině vrstevníků.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none"> • Kdybych tě poprosil, aby ses mi představil, co bys o sobě řekl. • Jaké máš rád oslovení? • Co ti jde, co se ti daří? • Co umíš dobře? • Co bys mi řekl/a o své rodině? • Máš nějaký vzor? • Je dítě pyšné na své úspěchy? • Má dítě na sebe pozitivní pohled? • Líbí se ti nějaký styl oblékání. • Máš představu, co budeš dělat v budoucnu. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Dítě se chová slušně v interakci s dospělými a dětmi.</i> • <i>Projevuje dítě během návštěvy hrdost na něco, co zvládlo?</i> • <i>Reaguje dítě na oslovení svým jménem?</i> • <i>Dítě je sebejisté?</i> • <i>Jak se vymezuje dítě vůči svým sourozencům?</i> • <i>Je jazyk a chování dítěte během návštěvy společensky vhodné?</i> • <i>Má dítě svůj pokoj, své věci?</i>

5.2. Identita a sociální prezentace – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Otázky k základní péči:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak dítěti říkáte vy a jak lidé ve vašem okolí? • Rozumíte „stylu“ oblékání vašeho dítěte? • Kupujete oblečení na přání dítěte? <p>Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mluvíte s dítětem o historii rodiny? • Zná dítě celou svoji rodinu? • Za co ho oceňujete? • Slavíte nějaké svátky spojené s vaší kulturou? • Jakou řeč používáte v kontaktu s dítětem? • Jak se dítě chová na veřejnosti? <p>Otázky k citové vřelosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je něco, na co jste u svého dítěte pyšní? <p>Otázky ke stimulaci a podnětům:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak podporujete jeho sebevědomí? • Je dítě v kontaktu s dalšími členy rodiny (druhý rodič, prarodiče). • Účastní se dítě soutěží, společenských akcí? <p>Otázky k vedení a hranicím:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Má vaše dítě zkušenost s diskriminací? Jak na to reagujete? • Jakou máte představu o budoucím životě dítěte? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Má dítě čisté oblečení?</i> • <i>Rodiče oslovují dítě adekvátně.</i> • <i>Odpovídá oblečení dítěte jeho věku, pohlaví, kultuře a náboženství, příp. jeho postižení?</i> • <i>Má dítě odpovídající sebevědomí věku?</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Projevují rodiče lásku k dítěti?</i> • <i>Projevují rodiče hrdost nad dítětem?</i> • <i>Je respektována snaha dítěte o nezávislost? (přiměřeně jeho věku)</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Rodiče se podílejí na asociálních a delikventních aktivitách.</i>
<p>Otázky ke stabilitě:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak se dítě cítí v rámci rodiny? • Účastní se dítě rodinných setkání a slavností? • Jaké máte vztahy se sousedy? • Účastníte se na společných akcích místní komunity? 	

6.1. Samostatnost a sebeobsluha – vývojové potřeby dítěte

Základní dovednosti v oblasti sebeobsluhy – hygiena, stravování, oblékání, úklid, vyřizování běžných záležitostí.
Dovednosti v oblasti sebeobsluhy a samostatnost, znalost vlastních práv a povinností, objevování vlastních hranic a limitů, schopnost požádat o pomoc, schopnost odmítnout, rozhodování a uvědomění si důsledků, plánování osobního života, dovednost obstat v různých sociálních rolích, pozitivní odpoutávání se od rodiny.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none"> • Kdo rozhoduje o tvých záležitostech. • Připravuješ si samostatně věci do školy? • Umiš si připravit nějaké jídlo? • Umiš si nakoupit jídlo/oblečení? • Dostáváš kapesné? Jak s ním vyjdeš? • S čím nejvíc potřebuješ pomoc? • Umiš si domluvit vlastní schůzku? • Na koho by ses obrátil/a, kdyby rodiče nebyli doma a potřeboval/a bys pomoci? • Chodíš na brigády? Pracuješ? • Přispíváš na domácnost? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Má dítě telefon?</i> • <i>Přišlo dítě na schůzku samostatně a včas?</i>

6.2. Samostatnost a sebeobsluha – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Otázky k základní péči:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Co vaše dítě dělá samostatně a co je jeho odpovědnost? • Má doma dítě nějaké úkoly, za které je zodpovědné? • S čím mu pomáháte? • Podílí se dítě na úklidu svého pokoje? • O kterých věcech dítě rozhoduje. • Přispívá dítě na domácnost, pokud pracuje? • Bydlí dítě samostatně? Zkoušelo někdy dítě žít samostatně? <p>Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Máte přehled o tom, kde se dítě pohybuje? • Učíte dítě, že může odmítnout? • Hovoříte s dítětem o rizikových situacích a jak se v nich chovat. <p>Otázky k citové vřelosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Věříte tomu, co vám dítě říká? • Jak reagujete, když se dítěti povede udělat něco samostatně? <p>Otázky ke stimulaci a podnětům:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podporujete dítě v samostatném rozhodování? • Dáváte dítěti kapesné a jak s ním nakládá? • Hovoříte s dítětem o jeho budoucnosti? • Podněcujete dítě, aby samostatně vykonávalo nějaké úkoly? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Rodiče dávají dítěti prostor pro uplatnění.</i> • <i>Je v domácnosti prostor pro soukromí dítěte.</i> • <i>Jak reagují rodiče na projevy vlastní vůle dítěte.</i> • <i>Má dítě prostor pro samostatné rozhodování?</i>
<p>Otázky k vedení a hranicím:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak se vám daří vysvětlit dítěti co má udělat? • Podílí se dítě na vytváření pravidel rodiny? • Respektujete názor, přání dítěte? <p>Otázky ke stabilitě:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je dítě schopno samostatně dodržovat pravidelné činnosti? • Zná dítě váš rozvrh, ví, kde pracujete? 	

RODINA A PROSTŘEDÍ

1. Rodinná historie a fungování rodiny

Velikost a složení rodiny, kulturní zázemí rodiny. Fungování rodiny, včetně rituálů, atmosféra v rodině, vztah rodiny ke vzdělání. Historie rodiny – zdroje pomoci, zvládání krizových situací, nemoci, úmrtí blízké osoby, násilí, zneužívání návykových látek, trestná činnost, chybějící rodič, rozpad vztahu, zdravotní stav pečujících osob v rodině, zneužívání.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem a rodiči/pečovateli?	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none">• Kdo všechno tvoří rodinu dítěte? Jaké máte mezi sebou vztahy?• Kdo jsou sourozenci dítěte, žijí všichni sourozenci v společné domácnosti.• Jak jste vyrůstali vy? Co bylo ve vašem dětství důležité? (otázka na rodiče)• Prožívají některé z blízkých osob významné problémy či obtížné situace?• Vyskytuje se v rodině trestná činnost, závislosti, zneužívání návykových látek, domácí násilí?• Je někdo z rodiny dle vašeho názoru rizikem pro dítě? Ohrožuje někdo zdravý vývoj dítěte?• Jak to vypadá v historii rodiny se sňatky, rozvody?	<ul style="list-style-type: none">• <i>Sledujte neverbální projevy rodičů při tom, když hovoří o různých členech rodiny, můžou vám tak prozradit více o svých vztazích.</i>• <i>Kdo všechno tvoří domácnost, kde žije dítě, prarodiče – jiné osoby.</i>

2. Širší rodina

Formální a neformální podpůrné sítě v rámci širší rodiny a dalších osob; role a odpovědnost širší rodiny v rámci zajištění potřeb dítěte.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem a rodiči/pečovateli?	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none">• Kdo tvoří širší rodinu, s kterými příbuznými se vídáte? Jaké jsou jejich vztahy s dítětem?• Kdo další je pro dítě důležitý? Jaký mají tito lidé vztah k dítěti? Jaký vztah má k těmto lidem dítě?• O kom dítě rádo mluví? Na koho se dítě těší?• S kým si vy sami můžete promluvit, kdo vám pomůže s péčí o dítě?• Kdo je pro vás oporou?• Můžete se na někoho z širší rodiny obrátit s žádostí o pomoc?• Udržujete s širší rodinou pravidelný/ nějaký kontakt?	<ul style="list-style-type: none">• <i>Jsou v domácnosti další osoby, na které dítě významně reaguje?</i>• <i>Vyskytují se některé osoby často v rozprávění rodičů či dítěte?</i>• <i>Je někdo z širší rodiny součástí domácnosti.</i>

3. Bydlení

Druh bydlení, vybavení domácnosti, vlastnický vztah, prostor pro dítě v rámci bytu, možnost soukromí.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem a rodiči/pečovateli?	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none">• Jak vám vyhovuje bydlení? Odpovídá vašim potřebám?• Daří se vám v daném ubytování dobře zabezpečovat potřeby dítěte?• Máte doma vše, co potřebujete?• Jak se vám daří udržovat pořádek? Jak často uklízíte?• Cítíte se doma bezpečně?• Máte doma vy i vaše dítě dostatek soukromí?• Jak máte vyřešeno bydlení? Bydlíte ve vlastním bytě nebo v nájmu? Máte smlouvu?• Stěhovali jste se do jiné čtvrti, jiného města?• Jak často se stěhujete?	<ul style="list-style-type: none">• <i>Je domov a jeho bezprostřední okolí bezpečné pro dítě?</i>• <i>Má domov základní vybavení – nezávadnou vodu, topení, vybavení pro vaření, sklad na jídlo, prostor na spaní?</i>• <i>Je byt čistý bez zápachu?</i>• <i>Má dítě samostatnou postel?</i>• <i>Je čistý dětský pokoj či prostor vyhrazený pro dítě?</i>

4. Zaměstnání

Kdo z domácnosti pracuje, jaký je jeho pracovní režim a jaké proběhly změny v pracovním zařazení Jaký má vliv pracovní činnost pečujících osob na dítě.

v Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem a rodiči/pečovateli?	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none">• Kdo z rodiny je zaměstnaný? O jaké zaměstnání se jedná, jaká je pracovní doba?• Jak dlouho zaměstnání trvá? Jaké byly změny v oblasti zaměstnání?• Kdo je v rodině nezaměstnaný a proč? Hledá si nezaměstnaný práci? Jak to probíhá? Jak se to daří?	<ul style="list-style-type: none">• <i>Odpovídá zmíněná pracovní doba či aktivity zaměřené na hledání zaměstnání realitě? Není přítomen rodič, který by měl být v zaměstnání?</i>

5. Finanční situace

Finanční aspekty – dlouhodobý příjem domácnosti, nárok rodiny na dávky a pobírání dávek rodinou, příjem potřebný k zajištění potřeb rodiny, způsoby, jak rodina s příjmem nakládá, dluhy rodiny.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem a rodiči/pečovateli?	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none">• Jak vycházíte v domácnosti s penězi?• Máte dostatek peněz na zajištění potřeb rodiny?• Daří se vám hradit všechny výdaje z příjmů?• Máte nějaké dluhy? Jak se vám daří je splácet?• Pobíráte nějaké sociální dávky? Proč ano/ne?	

6. Sociální začlenění rodiny a komunitní zdroje

Charakteristiky obce/čtvrť - úroveň kriminality, znevýhodnění, zaměstnanost, velké rozšíření zneužívání/prodeje návykových látek, sociální status rodiny.

Dostupnost základního vybavení obce, doprava, škola, obchody, volnočasová zařízení, lékař, kostely nebo jiné modlitebny, podpůrné sociální a jiné služby. Míra jejich využití rodinou.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem a rodiči/pečovateli?	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none">• Jak se vám žije v této obci/čtvrťi?• Je okolí vhodné pro dítě?• Jaké máte vztahy se sousedy?• Vídáte se v sousedství s někým?• Vídáte se s někým s dětmi? Má vaše dítě v okolí nějaké vrstevníky, které by pravidelně potkávalo?• Jak to vypadá tady s dopravou? Dostanete se, kam potřebujete?• Jak to vypadá s dostupností služeb – lékař, pediatr, lékárna, rodinné centrum, škola, volnočasové aktivity?• Jak daleko je škola?• Jaké služby nemáte a potřebujete je?• Zapojujete se do komunitního dění nebo do nějakých občanských seskupení (hasiči, sportovní kluby, atd.)	<ul style="list-style-type: none">• <i>Je čtvrť, kde bydlí rodina, považována za sociálně vyloučenou lokalitu?</i>• <i>Je v této lokalitě vyšší podíl kriminality?</i>• <i>Je v lokalitě vyšší výskyt návykových látek?</i>• <i>Jaká je nezaměstnanost v lokalitě?</i>

Zdroj: Vyhodnocování potřeb dítěte a jeho rodiny; LUMOS - 2012